

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.
Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.
 Helyben előfizethető: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben.
 Egyes szám ára 5 kr. o. é.
 Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz.
 Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett 2. sz., az emelet hátsó részében.

Hirdetési díj: öt, hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.
Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haasenstejn és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelik Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart.
 Nyitlár sora 20 kr.

A „KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

1872 szeptember 1-jétől mindennap egész nagy iven jelenik meg; előfizetési díj: egész évre 12 frt, félévre 6 frt, évnegyedre 3 frt o. ért.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizető után tisztelet-példánnyal szolgálunk.

**Az országgyűlés mindkét házá-
nak ünnepélyes bemutatása ki-
rály ő Felségénél.**

Mind a képviselők, mind a főrendek teljes számmal s diszruhában jelentek meg szeptember 22-én az ünnepélyre. Legelőbb a képviselők bemutatása ment véghez a trónteremben, hova ő felsége pontban 1 órakor lépett be kíséretével, elől gróf Almásy György és gróf Haller, gárdakapitány menvén. — A ministerek a trón előtt állottak, mely előtt ő felsége helyet foglalt s a képviselők által háromszoros éljennel üdvözöltetett. Erre Bittó István elnök következő beszéddel üdvözlé ő felségét:

„Felséges Császár és Apostoli Király!

Legkegyelmesebb urunk!

Az alkotmányos jogainak gyakorlatára egybegyűlt magyar országgyűlés képviselőháza örömmel ragadja meg az alkalmat, hazafiai kegyelete és hódoló tisztelete adóját tehetni le Felséged királyi székeinek számolyánál.

Mélyen át lévén hatva feladatunk fontosságától, és a nemzet bizalma folytán reánk hárult erkölcsi felelősség érzetétől, de teljes mértékben felfogva egyszermind a sikeres munkálkodásra oly kedvező idő nagy becsét is, — azon hazafias készséggel és ernyedetlen buzgósággal fogunk mi az élénk tüzött törvényhozási feladatok megoldásához járulni, melyet a Felséged trónja s a közhaza iránti hűségünk érzete, és a kettőnek egymástól elválaszthatlan érdeke mindnyájunk elé szab.

És ha már is nagyok az eredmények, melyek a király és nemzet őszinte szövetkezése által eddig kivivattak, nincs kétségünk benne, hogy felséged atyai gondoskodásával párosult erélyes törekvéseinknek sikerülni fog szerencsés befejezésre juttatni hazánk alkotmányos alapokon rendezésének, szellemi és anyagi felvirágoztatásának megkezdett nagy művét.

Fogadja felséged legbensőbb ragaszkodásunk és tántoríthatlan hűségünk kifejezését, fogadja szívünk mélyéből fakadt azon óhajlásunkat, hogy az ég ura felségedet és felséges családját népei boldogítására sokáig éltesse!

Király ő felsége e beszédet kegyelmesen meghallgatván, arra kegyteljesen méltóztatott válaszolni:

„Utamból szerencsésen visszatérve, örömmel jöttem őszintén kedvelt Magyarországom fővárosába, figyelemmel óhajtván kísérni alkotmányos munkásságukat, a melynek eredményeire a legszebb reményeket köti e haza és kötöm én is.

Szívesen viszonzom önök üdvözlését.”

Ezután következett az alsó ház tagjainak egyenkinti bemutatása, melynek folyamata alatt a bemutatottak egy melék teremben vonulván, a főrendház tagjai léptek be a trónterembe Majláth György elnök vezérlete alatt.

A főrendek szószólója a herceg-prímás volt, ki üdvözlő beszédében meleg szavakkal ajánlta a főrendeket ő Felségének, mire ő Felsége kegyelmezően válaszolt:

„Örömmel vettem és szívesen viszonzom üdvözlésüket.

Meg vagyok győződve, hogy azon nagy feladat megoldásában, mely a törvényhozás előtt áll, a felsőház is hazafias buzgalommal fog közreműködni.”

Ezután a főrendek s képviselők ismét a trónterembe gyűltek össze, melynek ajtai megnyilván: gróf Almásy György, utána a koronaőrök: báró Vay Miklós és gr. Festetics György, továbbá a herceg-prímás, Lipovniczky püspök a kezével, gr. Károlyi György a kivont karddal és a ministerek a terembe léptek. Utánok ő felsége jött, s a trónon helyet foglalván, kalpagját feltevé. Erre a miniszter-elnök jelenté ő felségének, hogy a két ház tagjai azért gyűltek ő felsége elé, hogy az új koronaőr a

régi szokás értelmében letegye esküjét. Erre az ő felsége személye körüli miniszter felolvasta az eskü-mintát, melyet az új koronaőr után mondott. Ezután ő felsége a két ház éljencei közt távozott, s a ház tagjai is elhagyták az ünnepély színhelyét.

Pest, szeptember 21.

(g.) Régóta nem volt ily fényes ülése a képviselőháznak, mint a mai. A közös ülés hírére jó korán megteltek a karzatok, s főleg a nőnem volt nagyszámban képviselve. Az ülés tárgya a koronaőr választása volt. A képviselők ünnepies öltözetben jelentek meg, a főrendek teljes diszben. Majd hogy kicsiny nem volt a képviselőház terme a két ház befogadására. A püspökök a jobboldali első padokat foglalták el. A herceg-prímás Deák Ferencz helyén ült, ki nem volt jelen. Imposans látvány volt e zsuflóságig tömött, esillogó rendjelekkel és rendszalagokkal dekorált ház.

Az elnöki emelvényen, a képviselőház elnöke mellett a felsőházé foglalt helyet; a jegyzői székek közül pedig kettőt szintén felsőházi jegyzők foglaltak el. Bittó egyszerű magyar diszruhában jelent meg, Majláth György teljes diszben, a szent István-rend nagy keresztjével és a Lipórend nagy szalagával. Érdekes volt a szerepfosztás, mely a határozatok initiálásában és kimondásában nyilvánult a két elnök között. Majláth nyitotta meg a közös ülést; Bittó felbontotta s felolvastatta a kir. leiratot, melyben a korona által kijelelt nevek foglaltattak. Ezek: Festetics György gr., Jósika Lajos b., Sina Simon b. és Radvánszky Antal (zólyomgyeji főispán) voltak. Majláth felszólitotta a házat, hogy ezek közül azt válasszák koronaőrnek, ki arra legérdemesebb. Egyhangú lón a válasz: éljen Festetics György gr.! A határozatot ismét Bittó István mondá ki. A jegyzőkönyv hitelesítése után az eredmény ő Felségével közöltetvén, rövid idő múlva megérkezett a választás megerősítését tartalmazó királyi leirat, melyet Majláth György bontott fel. Ezután megjelent a teremben a megválasztott koronaőr, Festetics György gr. s megköszönvén a bizalmat, az ország színe előtt megígérte, hogy a koronát hiven meg fogja őrizni. Bittó jelenté, hogy az újonnan megválasztott koronaőr a ma történő fogadtatás alkalmával fogja letenni ő felsége kezeibe az esküt, mire Majláth György bezárta az ülést.

Kolozsvár, 1872. szeptember.

A képviselőválasztásokat megelőzőleg elmerengve várjuk álmadozásaink teljesülését: ha jön a program-beszédek ideje, oly megelégedve sütkörészünk a csábító ígéretek melegítő sugaraiban, mert ohajaink kifejezését látjuk az aspiransok dictioiban is, s türelmetlenül számítjuk a napokat, melyek az országgyűlés megnyitásától elválasztanak. Hogyne, hisz a trónbeszéd szintegy átlátszó kirakatban tartja előnkbe az országgyűlésen tanácskozás alá kerülő azon ügyeket, melyek mielőbbi megoldását sovárjukjuk.

Jelenleg marad-e sok ohajlásunk „kegyes“-nek? ki tudná megmondani!? Nem is szándékom ezek szellőztetésébe bocsátkozni, hanem maradok mi eddig voltam, optimista, s bizom az eseménydus jövőbe.

Nekünk Erdélyben vannak bizonyos specias óhajításaink, melyek annyiban különböznek a pártok óhajításaitól, hogy pártoskodás nélkül elismeri ezekről minden higgadt gondolkozó, hogy méltányosak. Ilyenek a többek közt: az urbériségek tisztába hozatala, a birtokrendezés vagy tagosítás, és a részben csak ez utóbbi eszközése után elérhető népnevelés.

Ha csak futó pillantást is vetünk az erdélyi részek helyzetére, elsomorodik kedélyünk a sok rendezetlen birtok, a nép kirívó tudatlansága és az ezekből eredő teméntelen rossz felett, s önkéntelen támad bennünk a kérdés: minő mostoha filiaja lehet Szt.-István birtokdalmának bércezes hazánk, hogy nekünk csak akkor jut valami az üdvös intézményekből, ha Magyarország már saturálva van velök?!

Meglehet, megengedem, hogy Magyarországon a birtokrendezésre sok tekintetben alkalmasabb stadiumba volt, mint minőben mi vagyunk; de látunk-e megnyugtató előjeleket, a felé irányuló tevékenységet, hogy mi is alkalmasakká tétessünk a rég óhajtott előnyöknek örülni? Fájdalom, nem. S bár köd borítaná a képet, hogy ringathatók magunkat ama jámbor hitben, miszerint nem oly feketék a mi viszonyaink is, csak gyenge szemünk látják azokat igen sötéteknék.

Sem az országgyűlés megnyitó, s a tárgyakat regisztráló trónbeszéd egyetlen szava, sem a honatyák gyakran pártoskodási dühtől elragadott hangulata nem nyújt kilátást, hogy az urbéri viszonyok, a nemesi birtokokat hagyományos roszként terhelő bonyodalmak egyhamar megoldassanak, és a gazdaság kívánatos átalakulása előmozdítására kívánatos tényező a tagosztály könnyebb elérhetése eszközöltessék.

Hány olyan urbéri viszony van tisztázatlan, mely a birtokosság és a nép közt különben sem valami nagy bizalmat esökkenti, s mely folytonosan egyenetlenséget támaszt, s hány olyan függőben levő nevezetes per, mely a dolgok mostani állásán csak valamely fél kárára az igazság és méltányosság egyenes megsértésével fejezhető be.

Számtalan községben a tagosítás az urbéri viszonyok miatt vagy teljesen lehetetlen, — vagy csak a birtokos osztály érezhető kárával vihető keresztül.

Ezek mind oly elodázhatlan égető kérdések, — melyek kiszámíthatlan rossz következtések, melyek a birtok értéke csökkenését okozzák, — s melyek orvoslását méltán megvárhatják az erdélyi részek.

Lássuk azonban minő összefüggésben van ez a birtok érdekével.

Azt tudjuk, hogy a birtok értéke mindig egyenes arányban van annak rendezettségével, — mivel a rendezési tőkélytől függ valamely birtok jövedelmi aránya, ugy, hogy az annyi- val értékesebb, mennyivel tökéletesebben rendezett. — Ezen értékesség pedig szüli a hitelt, minek nélkülözhetlen szükségét érzi a gazda, valahányszor új befektetések, beruházások által jövedelem gyarapítást akar eszközölni, vagy valamely természeti kártékony elem hatását igyekszik helyre pótolni, vagy mint jelen évben a szük termés miatt önfentartásért kénytelen ahoz folyamodni. — A hitel képességet rende-

sen megint a vagyon és az abbeli jövedelem határozza meg, ez pedig nagy nyomatéku, mert befolyást gyakorol nem csak arra, hogy mily fáradsággal jut valami kölcsönhöz, sőt miután nagyobb jövedelem mellett több a fizetési képesség s így a tőke biztosítva van, nem is kell érte akkora kamatot fizetni.

De ezen kívül meg van a tagosításnak azon nagy előnye is, hogy a mezei gazdaság felvirágoztatásával az egyesek vagyonsodását eredményezi, — minek az az üdvös lélektanilag bebizonyult eredménye van, hogy a népbe a vagyon iránti szeretetet és tiszteletet oltván, azt munka-ösztönre és takarékoságra vezetvén, egyidejűleg elvonja a mások megkárosításától, mi a jöllétet és a büntügyi statisztika adatainak apadását szüli.

S mivel az anyagi szükségekkel küzdelem akár hányszor a szellemi munkásság megátalója volt, kedvező anyagi viszonyok közt élő néptől az értelmi előhaladást is inkább remélhetjük, várhatjuk. — A mely nép pedig értelmes és kedvező anyagi helyzettel bír, az munkás, csendes, béke szerető, nem táplál forradalmi eszméket. S ha a mostani divatos és ki-vált a proletáriátus által kegyeletesen táplált kommunistikus irányu eszmék elharapódzása által elterjedt veszélyes gyuanyagot a kormány ellensúlyozni igyekszik, melyet ugy a társadalom, mint a maga érdekében tenni kötelessége, — erre nézve semmi sem biztosabb, mint a vagyonsodás előmozdítása, mert mentől vagyonosabb valaki, annál békeszeretőbb is szokott lenni.

Megkívánja továbbá az állam pénzügyi érdeke, hogy tagosítások által a mezei gazdaság jövedelmzőbbé tétessék. A lapok u i : jelenleg tárgyalják a jövő évi budgetet, melynek majdnem minden tétele hol egy pár millió, hol kevesebb szükséglet-többletet mutat a jelen évihez hasonlítva. Az állam ezen érezhető szükséglet növekedését jövőre is az adókból kell hogy fedezze, minek nagy részét csaknem kivétel nélkül minden államban a földadó képezi. Az állam által szükségelt adót pedig akár hogy okoskodjanak is a baloldaliak, ki kell teremteni, mert e nélkül megakad a kormányzat, s az állam fen nem állhat. Ha tehát az állam szükségletei nevedekéséből bizton remélhetjük a földadó növekedését, igen méltányos óhajítás, ha egyidejűleg az adóerő emelését is megvárhatjuk az államtól, mert különben igen könnyen megeshetik, hogy az adózók a törzsvagyon csonkításához lesznek kénytelenek folyamodni, mi általános elszegényedést, anyagi és erkölcsi romlást eredményezne.

Aki ösmeri népünket és a falusi életviszonyokat számtalanszor elmosolyodik azon kegyeletes óhajításon, hogy nálunk csupán az iskolai népnevelés után kielégítő sikert várjunk.

A mezei gazdákat sokat bosszantó zuglelésnek azon káros volta mellett, hogy a vetéseket és terményeket pusztítja egyik sokkal nagyobb és károsabb kifolyása, hogy ez a falusi gyermekekre nézve a bünök és fieslettségek oskolája, — s hiában igyekszik valamely községben 20—30 jó gondolkozásu szüle becsülétes gyermeket növelni, — fáradságának soha sem lesz gyümölese, mert ha jön a tavasz és az oskolából a marhák legeltetéséhez kell menni,

— az unalmas hosszú napok alatt időtöltésből mind kiöli egynek vásottlaga azt, amit a tanító s 20 családapa nagy bajjal a télen beléplántált. Sőt még az sem kell, hogy 20 gyermek között egy vásott is legyen, — mert az unalmas tételek perczeiben hamar kitalálják ok a rosztat időtöltésre, — mely azután gyökeret ver benők s kiölkölkölnél rágódik a lelken.

Ha tehát czélszerű népnevelést akarunk, előzze ezt meg vagy haladjon vele párhuzamosan a tagosítás, hogy a siker biztosabb legyen és ne egyoldalú, s lehessen behozni a nyári iskolázást is.

Maksai Miklós.

1197. K. B. eln. 1872. Ő császári és ap. királyi felsége folyó évi augusztus hó 25-éről kelt legfelsőbb elhatározásával királyi biztosi teendőim-től akkór méltóztatott legkegyelmesebben felmenteni, hogy működésemet folyó évi szeptember hó végéig teljesen fejezzem be. Ő császári és apostoli királyi felsége továbbá folyó évi szeptember hó 2-án kelt legfelsőbb elhatározásával legkegyelmesebben megengedni méltóztatott, hogy az erdélyi földtermentesítési alapigazgatóság folyó évi október hó 1-től kezdve Budára fölröndeltessék.

Ezen legfelsőbb elhatározások következtében intézkedtem, hogy az erdélyi királyi biztosság tényleges működése folyó évi szeptember hó 20-áig végleg beszüntetessék, és hogy a földtermentesítési alapigazgatóságnak beadványi jegyzőkönyve ugyancsak folyó szeptember hó 20-án Kolozsvárt bezárassék.

Miről a t. cz. hatóságot oly megjegyzéssel van szerencsém értesíteni, hogy minékután az alapigazgatóság folyó évi október hó 1-től kezdve Budán fog eddigi hatáskörében működni egyfelől, és másfelől a folyó szeptember hó 20-án Kolozsvárt bezárt beadványi jegyzőkönyv Budán idei október hó 1-én megnyitattik, ugyanezen, mint a kir. biztosi hivatal körébe eső további hivatalos levelezéseit jelen értesítvény vételétől kezdve közvetlen az illető szak-ministeriumhoz és illetőleg a Budán székelő alapigazgatósághoz intézni és küldeni sziveskedjék.

Kelt Pesten, szept. 18-án 1872.

Gr. Péchy, s. k.

A másolat hitelűl

Gebbel, oszt. tan.

Legujabb táviratok.

Bécs, sept. 21. A „Pr“ nek távirják Berlinből: Határozottan hallatszik, hogy az ausztriai császár még ez ősz folytatban látogatást teendő Szent-Péterváron, ellenben megegyeztetik, hogy a császár koronkinti találkozására határozottan volna el; és mintha az uralkodók abban állapodtak volna meg, hogy minden bonyodalom alkalmával egymással személyesen fogják értekezni.

Páris, sept. 21. Strassburgból jelentik, hogy az elfogott About szabadonbozátattott. A Chamberyben Gambetta tisztelétter tervezett lakoma a megyefőnök által befittattott.

Brüsszel, sept. 21. Az „Echo de Parlament“ jelentik, hogy a párisi német követ beadta lemondását, miután a hadkárterítés kérdése már szabályozva van. Hir szerint gr. Armin azt kívánja érvényesíteni, hogy a párisi követi állás neki nem nyújt kárpótlást azon kellemtelenségekért, melyekben a párisi társadalommal való érintkezésben részesül. A felelővett lap ezt mondja: Ha ezen lemondás elfogadtatnék, a követi állás alkalmasint betöltetlen marad egy bizonyatlan ideig. Ugy látszik, hogy Bismarck hajlandó lenne Párisban csak consulságot tartani a folyó ügyek ellátása végett.

Kerkapoly pénzügymin. beszéde az 1873-ki költségvetéséről.

(Vége.)

Javul azonban az állapot, miután ezen 99 millió 658,00 forinthez hozzá kell adni ama pénzek időközli kamatait, minthogy azok a kiadásoknál is számítottak. Ez tesz 13 millió 468,000 frtot.

Azonkívül az államvasutak, a mint időnkint a forgalomnak átadattak, jövedelmekétek eddig vagy 5 millió frtot.

De, t. ház, van másfelől ezenkívül egy nagy pozitívum, a mit szintén nem fogunk jövedelmeinkből fedezhetni, nem tudunk eddig és nem tudunk ezental, s ez a vasuti biztosítás folytán fizetendő előleg. Ezek a vasuti biztosítás folytán fizetendő előlegek igen tetemes összegre rúgnak már is s nagyon természetes, hogy a közvetlen következő években még emelkedni fognak. 1868-ig csak 111,862 frtot fizettünk, 1869-ben már 846,000 frtot, 1870-ben 2.750,000, 1871-ben már 3.252 ezer frtot.

Ez összegek nem egyeznek az előirányzattal, mert általában a január 1-én fizetendő részletek is befogalvák, miután azok, ha az előévekben be nem szereltettek, január 1-én ki nem fizethetők.

Az 1872. év első felében már 5.285,000 frt van kifizetve, ezen év második felében még több lesz, mert időközben jelentékeny mennyiségű vonal nyitattott meg. Ez együtt véve vagy 18—20 millió frt. A jövőre 12 millió van előirányozva, oly összeg a mire nem gondolni szinte lehetetlen. Következve 1873. év végéig ez e czímen beálló kiadás lesz 30—32 millió frt.

Elég lesz-e jövő évre az előirányzott 12 millió, egészen attól függ, milyen lesz a forgalom vasutainkon. Ha olyan lesz mint ez évben volt, akkor nem lesz elég. A legjobban adminisztrált, a legkedvezőbb helyzetben levő, már kifejlett pályák bevételük is csökkent ez évben. Az u. n. francia államvaspálya idáig már vagy 4 millióval maradt mögötte a tavali bevételnek s e tekintetben alig egy pár pálya képez csak kivételt. Nincs mit vinni, tehát nincs min pénz keresni. A legközelebbi évben középforgalom feltétele mellett 12 millió elég lesz. Jó esztendőben kevesebb, rosszban valamivel több lesz szükség.

Eddig biztosított vasutaink 1873. folytán legnagyobb részben átlesznek adva a forgalomnak és így az ezáltal okozott költség maximuma el fog éretni 1874-ben, úgy hogy a két igen jelentékeny tétele a magyar államháztartásnak és költségvetésnek telődik ezen esztendőben, t. i. a földtermentesítés, mely közel 250 milliónyi tőkének felel meg és a vasuti subventio. Azontul, ha újabb terheket nem adunk a már létezőkhöz, reményelni lehet, hogy évről évre jobbulás áll be e két legsúlyosabb czímen.

Ami ma is igaz, hogy ha egyfelől már is adósságot kellett csinálnunk ezen beruházások megejthetése céljából, ha már is terheket kellett magunkra vonni a vasutak subventioja folytán, melyre a dominális költségnek erre fordított részletéből csak hat milliót fedezhetünk, anyi, mondom igaz, hogy ez uton az államnak egy követelése is képeződik, épenakkora mint a mennyit subventio fejében fizet, egy nagyon lassan visszatérő, de idővel egész biztonsággal visszatérő követelés.

Vagy négy száz mértöldnyi vasutat épített az ország garancia mellett s felfogásom szerint arra készen kell lennünk, hogy 100 millióra felmenend azon összeg melyet a biztosítás folytán fizetünk kell, mielőtt a visszatérítés csak meg is kezdődik. De azt gondolom, hogy egyszer megkezdődvén, ha nem is azon rapiditással mint a megszégyezés, de mégis fokozatos emelkedéssel fog ez majd bekövetkezni, szállván évről évre talán felénnyivel mint a mennyivel előre ment volt.

E tekintetben egy tényre vagyok bátor a t. ház figyelmét felhívni. A tapasztalas mutatja, hogy mindazon vasutaink, melyek akár magokban, akár ilyenek szomszédságában eső kedvező fekvésőknél fogva nemesak az itteni benső forgalom közvetítésére szolgálnak, hanem a világforgalmat is köztitik, mind kifizetik, magokat. Ilyen péld., az francia államvasut, ilyen a déli vasut, ilyen az ezekkel is közvetlen összeköttetésben lévő tiszai pálya, de csak is ezek. Ha a pécs-mohácsi szénpályától tekintünk, mondhatjuk, hogy azon vonalnak, melyek csupán a localis forgalmat hordozzák, csak minimális összegekkel bírják túlhaladni üzleti kiadásait, sőt vannak esetek, midőn még ezeket sem képesek fedezni. Intő jel ez arra, hogy a jövőre vasuti politikánkban azon tekintet által vezéreltessük magunkat, hogy rajta legyünk vasuti vonalainknak megszerezni összeköttetéseiket a világvonallakkal, hogy a localis forgalom szolgáltatán kívül még az átmeneti kereskedelemnek is közegül szolgálhassanak; oly körülmény, a mely teljes meggyőződésünk szerint egyedül teszi lehetővé, hogy azok magukat kifizethessék.

Ezek azok, t. képviselőház, melyeket általánosságban kifejténi és előadni bátorítottam.

A végeredmény az, hogy a rendes kiadásaink és rendes bevételeink közti egyensúly megzavaratásától tartani semmi ok, ha t. i. megmaradunk az eddigi ösvényen, még inkább pedig, ha törvényhozási reformokkal, nem az adóláb emelésével, hanem adóink okszerűbbé tételével közreműködünk a helyzet javításán. Rajtam nem mulik a dolog. Az ide vonatkozó törvényjavaslatokat egymás után a t. ház elé fogom hozni, azokból nem egy előkészítve van, s a szerint, a mint a pénzügyi biztosság és az országgyűlés ideje engedi, egyik a másik után be is lesz nyujtvá.

A mi illeti a rendkívülieket, eltekintve a beruházásoktól, itt sincs miert aggódunk. A beruházások határozott, megsabott összegre kívánunk. Ezen mennyiségileg megsabott teherrel szembe kell néznünk, vagy le kell azoknak egy részét az állam vállairól emelni, vagy megszerezni a hiányzó összeget. A hitel és pénztár-műveletek czímu költségvetés, mint már is bátor voltam ismételve megemlíteni, teljes rendben van, és a legközelebbi évek múltán ezektől még segítkezést is lehet reményelni, kapott előlegeik visszatérítése folytán. Itt még csak annyit kívánok hozzáadni, hogy activ értékben sem vagyunk minden resource nélkül. A saját birtokunkban levő ingó államvagyont is meghaladja a tíz milliót, eltekintve a vasutainknak adott előlegektől, melyek pedig szintén értékek, s melyek ez év végeig tízennyolcz millió forintra, sőt többre mennek. Azon kívül a közös activából igen jelentékeny rész illet meg bennünket, de ezeknek hamarjában

folyosítását kilátásba helyezni annyival kevésbé bátorodom, mert kénytelen vagyok kötelességemmel már tudomására hozni a háznak, hogy ámbár az ezen czímen előirányzott vagy 3½ millió frt még be nem folyt, annak befolyásához kevés a reményem, annyira, hogy abból a jövő évre sem előirányoztam semmit. — Oka igen egyszerű. Ezelőtt egy évvel azt hittem, hogy a dolog készen van, miután a két p. ú. kormányzat közt az egyezmény annyit meg történt volt.

De a közbejött tárczaváltozás azt eredményezte, hogy a kérdés vissza van lökve oda, a hol állott 1868-ban s így nem vagyok azon helyzetben, e czímen bármit is előirányozni.

Mindezekről az egyes tárczaministerek előterjesztései bővebb és tüzesebb tájékoztatást nyújtanak s maga részletes költségvetés, illetve a főszámvetészek által a jövő hétre ígért származás is sokkal világosabban és tüzesebben fogja a t. képy.-ház kegyes tudomására juttatni a tények állását.

Addig is legyen szabad ajánlanom az államháztartásnak ügyét, a költségvetés gondos tanulmányozását a tisztelt képviselőháznak. (Élénk éljenzés.)

Lóverseny.

Idei lóversenyeink második napja vasárnap f. hó 22-én folyt le, következő eredménnyel:

1. A kísérleti versenyre nevezett 7 ló közül csak kettő versenyzett: br. Wesselényi Béla „May-Fruit“-je és br. Bánffy Adam „Erdőszépe“; May Fruit kezdetben szépen indult és folytonosan vezetett, míg a harmadik fordulónál váratlanul kitért s a győzelmet Erdőszépeknél megkönyíté.

2. Az erdélyi díjra csak három ló volt nevezve és csak kettő futott: br. Wesselényi Béla „Etelka“-ja és br. Bánffy Adam „Babám“-ja; Babám kezdetől fogva elől járt, s ámbár Etelka mindent megtört, hogy elvigye a babért, még is kénytelen volt Babámnak engedni át a diadal dicsőségét.

3. A gátversenyre négy ló volt nevezve, de hármat visszavontak s csak br. Wesselényi Béla „Drillindrin“-je maradt a sikon, mely pár fordulással, gazdája által uri ruhában lovagolva, a tribune előtt rőta le a nap fáradságát.

4. Az egyleti díjra ismét 6 ló volt nevezve, de csak 3 futott: b. Wesselényi Béla „May-Fruit“-je, b. Bánffy Adam „Tündér“-e és gr. Sztáray „Rubicon“-ja; Rubicon folyton vezetett, May-Fruit szokás szerint kitért s többé nem jött számításba; most Tündér utoléri Rubicon, s ez, mintha megszegeelte volna magát, egyszerre duzzogva megállt, betért a pályakörbe s nem folytatta tovább a küzdelmet, melyben Tündér természetesen könnyedén győzött.

5. Az 500 drb. arany államdíjra nevezett 7 ló közül ismét csak 3 futott: gr. Károlyi István „Primrose“-je, gr. Stockau Ottó „Lanschütz“-je és gr. Sztáray János Lenkéje; Lenke előljárt, utána Lanschütz, leghátnál Primrose; a pálya hosszú volt, 3 angol mértöld; a három versenyző folyton a jelzett sorban futott, míg a legutolsó fordulónál Primrose egyszerre erőt feszítve, nem csak Lanschützel elhagyta, de Lenkét is utólérte s kevéssel az oszlop előtt azt is féllő hosszúsággal meghaladta: diadalát a közönség éljenzéssel és tapsal fogadta; második ló lett Lenke utolsó Lanschütz. A verseny igen érdekes volt.

6. A vígaszversenyre nevezett 28 ló közül csak b. Wesselényi Béla „Freudenau“-ja és gróf Sztáray János „Rubicon“-ja versenyzett; mindkettő szépen állta a sarat, de Rubicon még is erősebb volt s győzött Freudenau felett.

Az idő, ámbár az azelőtti este hullott eső következtében kissé hüvös, még is elég kedvező volt; közönség szép számmal.

ÚJDONSÁGOK.

Kolozsvár, sept. 23.

— **Király ő felsége életmódja.** A svájci „Bund“ levelezője, ki a Bécsben tartott hadiszemlénél jelen volt, következőleg nyilatkozik Ferenc József császár életmódjáról: Bámulatos a császár fáradhatlansága, kívül e tekintetben alig mérközhetik valamely európai fejedelem. Télien nyáron öt óraker kel fel, hétig kíséret nélkül sétálni megy, azután kávét iszik és kilenczig titkárával dolgozik. Ekkor Schönbrunnból, Laxenburgból — vagy a hol nyáron tartozkodik, Bécsbe siet, hol kihallgatásra fogad, a miniszterek előadásait és jelentéseit illetőleg intézkedik és a körülmények szerint intézeteket, lakanyákat stb látogat, s ha ideje marad, még látogatást tesz családja egy vagy más tagjánál. Eközbe esik a villás reggeli, mely mint a császár minden étkezése, nagyon kevés időt vesz igénybe. Míg és öt óra közt ebéd, nagyon keveset eszik és iszik, és elébe teszi a francia konyhának az egyszerű népies éledeleket. Este látogasson meg bár egy színházat, hangversenyt vagy egy bált, mindig néhány órát szentel az államügyeknek. Ha éjjel tüz úti hi, bizonyonyal az elsők egyike az égsznel. A helyett, hogy felekednek, 10 óraker vagyonba száll,

Reichenaua vagy Mürzzuschlagba utazik, még napkelte előtt a magas sziklákra megy, hogy zergét lőjön, és oly időben, midőn az otthonias polgárok reggeliznek, megint Bécsben van ismét oly munkakedvvel lát végzendőt után, mintha egész éjszaka pihent volna. Ha valami újja van, azt többnyire éjtszaka teszi. Gyakran megtörténik, hogy reggel, miután egész éjszaka kocszolt, a vagonból lóra ül, hogy hadi gyakorlatban vegyen részt mely alkalommal egész nap lovon ül. És ilyenkor csöpp fáradtság sem látszik rajta. Látni, hogy a császár nem veszi könnyen az életet.

— **A magyar országgyűlés** Majláth és Bittó elnökle alatt tartott közös ülésben Festetics György gróf közfelkiáltással koronaórré választatott meg.

— **Nyilvános köszönet.** A kolozsmonostori m. k. gazdasági tanintézet tanári testülete kedves kötelességének ismeri Page t János ur ő nagyságának őszinte köszönetét nyilvánítani azon szives előzékenységeért, melylyel a gazdasági pótanfolyamot hallgató néptanítókkal f. hó 18-án tett kirándulások alkalmával gyéresi jószágán fogadta, s kitűnő szakértelemmel kezelt gazdaságát bemutató. Kolozs-Monostoron, szept. 21. 1872. A kolozsmonostori m. k. gazdasági tanintézet tanári testülete.

— **Jelentés.** Az erdélyi méltóságos román ideiglenes bizottmány határozata következtében 1873 év a kolozsvári kisebb növeldében (convictus) taválról maradnak: Farkas Géza, Kósa Árpád. 8. oszt. — Campione Miksa, Dencz Adolf, Gardik Vilmos, Kollin, István, Kniszt János, Láposi Zsigmond, Vachter József. 2. oszt. — Amberboy József, Eperjessi Olivér, Horváth Károly, Lukács Antal, Schreiber Lipót. 3. oszt. — Karácsonyi Miklós, Lázár Farkas, Martini K., Paal Géza, Saicz L., Stáry Róbert, Szentkirályi Géza, Szentpáli István. 4. oszt. — Boer János, Demén Aibert, Eck Emil, Góla Kálmán, Gönczy Dénes, Lukács Károly, Szentkirályi Jenő. 5. oszt. — A t j ö n e k : Némethy György. 5. oszt. — Gyulafehérvárról: Balló Béla, 5. oszt. — Csik-Somlyóról: Bocskor Antal. 5. oszt. — Kantából: Száva Péter. 4. oszt. — Csiksomlyóról fölvették 1873 tanévre: Georgevics Sándor. 6. oszt. — Dániel József, Fejér Vilmos. 4. oszt. — Budai Károly, Haragó Károly, Stáry Gusztáv. 3. oszt. — Izsák Miklós. 2. oszt. — Algácz Lajos, Balás Gyula, Bartha Ödön, Gurnesevics Kelemen, Söpke Géza. 1. oszt. — Összesen: 45.

A nagyobb növeldében (Seminariumban) a) joghallgatók taválról maradnak. IV. é. Bándi György, Brunner Oliver, Finta József, Ince József, Papp Sándor. — III. é. Erőss Elek, Fazekas László és László József. — II. é. Botár Károly, Fábán Imre, Liskai László, Mihály Ferencz, Möricz Károly, Szabó Albert, Tamási Péter. — I. é. Benedek Elek, Ferencz István, Kovács Árpád, Márton Dávid, Mihály József, Récsi Géza, Székely János, Szigeti István. — A t j ö n e k : I. é. Czinege István, Dobai Ferencz, Eranosz Miklós, Jánosi József, Jóna János, Kovács Antal és Körmondi Oszkár Maros-Vásárhelyről. — F ö l v e t t e k 1 8 7 3. I. é. Kapitány Gyula, Jánosi Péter, Putnoki Miklós és Szász Károly; összesen 34 jogász. b.) Gymnas. tanulók taválról maradnak: Bánffy Zsigmond, Dávid József, Elekes Béla, Hechler Ignác, Jancsó Benedek, Jovián Antal, Kovács Antal, László Antal, Orbai Mátvás, Schöna Ferencz 8-ik oszt. Amberger László, Benzo Gergely, Demény Ferencz, Györffi Sándor, Istvánfi Miklós, Pálfi Ernő, Ráth Ferencz, Szacsvai Miklós, Tóth Károly 7. oszt. — Antal Dénes, Bakos Kálmán, Bodosi Lajos, Dévai Antal, Elekes Tivadar, Fülöp Endre, György Antal, Héja András, Karácsony Lajos, László Dávid, Oblatek Károly, Péter János, Retegi József, Sárközi István, Szabó István, Török Kálmán, Veress Károly 6. oszt. — A t j ö n e k : Nagy Ferencz 8. oszt., Möricz József 7. o. Csik-Somlyóról. Bogdán Péter, Gező Ferencz, Tischler Ede, Török Lajos 7. oszt. M.-Vásárhelyről. Csoboth Simon, Orbai Miklós 5. oszt. Kantából. Felvettettek 1873. Juhász Lajos és Veress Sándor 5. oszt. Összesen 46 felgymnas. tanuló.

A ki a megnevezettek közül október hó 15. meg nem jelenik, vagy a növeldei regensnél elmaradását orvosilag nem igazolja, kilépetnek tekintetik és helyébe más fog felvétetni. A szükséges fehér- s ruhaneműeken kívül mindenki hozzon magával evőszközöket és legkevesebb négy asztalkendő. — A növeldebe befogadást megelőzi az egészségi állapot minőségének kivétel nélkül megvizsgálása a növeldei orvos által. A fizetésre felvétetni kívánók f. hó 26-ig jelentkezhetnek az igazgatónál. Kolozsvár, 1872. sept. 19-én.

Várady Möricz, növeldei regen.

— **Tűzijáték.** Az „önkéntes tüzöltő egyesület“ javára, a Szabó Lajos által rendezett tűzijáték csak féljeddig felett meg a czélnak, mert kevés számu közönség jelenlétében folyt le, a különben igen sikerültnek mondható előadás. — Szabó Lajos e második fellépte újabb bizonyosság arra, hogy a kitartás és szorgalom által sok minden lehetséges. — A kezdet rendesen nehéz szokott lenni s ez jól van így, legalább a kontárokodók vissza rettennek; — Ulrich József jeles tüzemester még élénk emléke-

zetünkben van s talán ez oka annak, hogy sokat kívánnak attól, ki őt pótolni akarja. Ambr Szabó Lajos, Ulrich művészetének még csak egy kis részét sajátította el; de ezzel is kielégítő, gyönyörködtető tud elállítani. Az előadás érdekes részletei közt különösen általános tetszéssel fogadtattott a „briliánt tűzkerék”; nem kevésbé meglepő volt a „virág csokor” tüzgépekből összeállítva, és a hőlgyek tiszteletére készített „virág poharak”; melyek előállításában a tűzművészet non plus ultráját közelítette meg Szabó Lajos ur. — Emelést érdemelnek a mindig köztetszést előidéző tűzi békák, melyek a vízben uszkálva ékelen lármat csaptak. — Végül az est koronájának tekinthetjük a záradékul itt először bemutatott „nagy tűzjátéki ábrándot(?)” s ebben leginkább ki kell emelnünk „a repülő pillangókat.” — Dacára annak, hogy az előadás rövid volt és az „Orléa Jean ur gymnastikai mutatványa elmaradt, a kevés számú közönség meglegedetten távozott, nem mulaszva tapok által Szabó Lajos urat a további szorgalmas működésben előbbre buzdítani. Mint halljuk, az egész bevétel 196 forint volt, ha ebből leszámítjuk a költségeket, bizony édes kevés marad a „tüzoltó egyelet” javára. — Ezt a borus idő okozta, eljlesztvén a közönséget, miben főleg az a bosszantó, hogy a tűzjáték végével derült, csillagos volt az ég.

Igazgatói jelentés. A kolozsvári rom. kath. főgymnasiumban a jövő 1872—3 tanév a sz. Lélek segédül hívásával October 1-én venni kezdetét. A beiratások f. September hó 29. 30-án és October hó 1. 2. és 3-ik napján délelőtti 9 órától 12-ig fognak lefolyni, ugyan azon napokban délutáni fél 3 órától 5-ig a felvételi illetőleg pót- és javító vizsgálatok fognak megtartani; 4-én lesz az érettségi ismételt vizsgálatnak írásbeli- 5-én szóbeli része; 6-án vasárnap; 7-én rendes előadások. A felvételt kívánók keresztlevéllel és szüleik vagy ezek helyetteseivel tartoznak megjelenni Kolozsvár, 1872 sept. 22-én. **Várady Mór**cz főgym. igazgató.

Az útlel elmaradhatna. Szombat délu. egy gyerkőcöt kísért a dolgozóházba egy városzolgá, sminthogy a gyermek kissé vonakodott menni, kegyetlenül megütölte a hibás, de gyenge kis gyermeket. Ideje lenne a rendőrség közegeti kissé kölmeik humán teljesítésére tanítani, az emberek nem fenevadak, kiket bottal, ököllel kell capacitálni, az ily eszközöket csak olyanokkal szemben kell alkalmazni, kik vesettek, emberi természetből kivétközöltek, s még ezek számára is ott a bolondok háza, a hideg zuhany. Több humanitást, mert az emberi jobb érzés fellázad, ha gyenge gyermekeket ütlegetelni lát azon közegek által is, kik talán ép az erőszakosságok megállítására lennének hivatta.

Hiduteza egyik oldalán féluteza hosszában már le van rakva az új járda, hogy mennyire kényelmes s nem lábontó, mint a régi? arra azok felelhetnek meg legjobban, kik hivatta vannak egész napon át a járás-kelésre.

Circus. Derstin ur egy pár nap mulva ide hagy bennünket. Mint halljuk, N.-Szebenbe szándékozik vinni egész társulatát, hogy a jó százasok rajongásainak eleget tegyen, mert az ottaniak — ugymondják — élnek hálnak a tánczosnőkrét.

Jupiter pluvius ugyancsak kimutatta szombat este mit tud, sokan hörig áztak. Legkellemetlenebbül azok lepettek meg, kik a színházi hangverseny végével, a szép holdas este helyett zord időt letek; ezek, különösen a nők elmoudhatták: „adtál uram áldást de nincs köszönet benne.”

Öngyilkossági kísérlet. Hidelvén vasárnap délután egy kövimes mester felakarta magát akasztani; de észrevették s még elég korán érkeztek a fulladozó megmentésére. — Jellemző az: hogy e férfi — ki közelebb állott a halálhoz, mint az élethez — alig félórával a történetek után a körsmába sietett.

Az algyógyi fürdő részvénytársaság ügyében. II. közlemény. Midőn alóirt e lapok után örömmel siet a t. hazai közönséggel tudatni azt, hogy az algyógyi fürdő részvénytársaság teljes megalakulhatására szükséges 800 részvénynek az előtérkezeten megállított $\frac{3}{4}$ -ed része — a beérkezett jelentések szerint — csaknem egészen alá van írva s így az alakító gyűlés is mielőbb meg fog tartatni, egyszersmind — elnöki megbizás kövélteztében — tisztelettel kéri fel azon t. ivtartó hazafiatok, kik ez országos ügy érdekében közreműködni vállalkoztak, s az iveket még be nem küldték, méltóztassanak a kezöknél levő aláírási ivatek f. é. oct. 1-ig akár bizottsági elnök Dr. Lészay Dániel urhoz, akár alóirithoz beküldeni. Szászváros, sept. 18. 1872. **Incze János**, s. k. szászvárosi ref. pap, mint bizottsági jegyző.

Episod a sommai táborból. A „Fanfulla” egyik levelezője a sommai olasz táborból a következő epizódot beszéli el: midőn Humbert herceg a bersagliások ötödik ezredének táborát szemle alá vevé, megállt egy fiatal katona előtt, kinek mellén a becsületrend keresztje díszlett. Csodálkozva kérde a herceg a vadászól, hogy kitől kapta ama kitüntető érdemjét. A bersagliesi egész röviden így felelt: Gambettától, Garibaldí tábornok ajánlatára. A herceg természetesen megkérdé, hogy mely alkalommal történt ez. A bersaglieri egész nyugodtsággal és szerényen így va-

laszola: Én vagyok az, ki Dijonnál a poroszoktól azon egyetlen zászlót elfoglalám, melyet azok egyáltalában az 1870 — 71 hadjárat alatt elvesztetek.

Barcelona és Valencia közt ropant vasuti szerencsétlenség történt. A mozdony kisiklott a sinekből épen egy meredek tölcsésen s a vonatból vagy 15 kocsii utána zuhant. Nagyobb része csaknem darabokra tört. A halottak száma 21. A sebesültekek főlegy 50-re. Smith tábornok is a halottak közt van, s rajta kívül több spanyol és francia kitűnőség. A catastrofhát a sinek rozsz elhelyezése okozta, mely azonban könnyen lett volna jávitható, ha a barcellonai vasuttársaság hanyagsága nem volna példátlan. A vasuttársaság ellen pört indítanak.

Olasz méhtenyésztők gyűlése Milanoban f. évi december 5-től 10-ig a méhtenyésztést Olaszországban meghonosítani törekvő központi társaság kezdeményezése folytán olasz méhtenyésztők fognak egygyeül. Erre egyidejűleg kiállítás rendeznek a méhtenyésztés termékeiből, a méhtenyésztésnél alkalmazásba jövő eszközök és műszerekről, természetrajzi kiállítást a méhekéről s azok ellenségeiről, ugy szintén a termékek jó állapotba tartását célzó és eladók azok magokba foglalandó edényekből. Azok, kik az említett kiállításban részt akarnak venni, f. évi november hó 15-ig értesítsék arról a szervező kiállítási bizottságot és közöljék azzal, hogy mily nemű tárgyakat óhajtanának kiállítani. A kiállítási tárgyakat egész nov. 30-ig elfogadják. A kitüntetések érdemlő kiállítókat jutalom díjakban részesülnek.

„Egy helybeli 8-ad gym. osztályu tanuló, — ki már több év óta mint nevelő működött, — kisebb gyermekek — vagy algymnasiumi osztályokat végző tanulók mellé háztanítónak ajánlkozik. Értekezhet nevelő levélutján P. Gy. betűk alatt, — postán maradvá. Helyben.”

A hirlap tudósítók (reporter) megszépe közmondásos; azok egy bátor kis csapatot képeznek. Kutató szellemüknek mi sem állhat ellent; ma egy koronás lőt, holnap egy mindenható minisztert fognak meg négyszemközti beszélgetésre és holnapután már Afrika belsejét kurkászszák fel. De mindenestbe új az, s még eddig meg nem történt, hogy valaki ocsupa kíváncsiságból, csak azért, hogy egy ily intézet titkait kifürkészsze, tébolyodottnak tettesse magát s mint ilyent az örültek házába zárassa magát. Pedig ez megtörtént, s ha megtörtént hol máshelyt mint Amerikában. A Blooming dalei örültek intézete felől a közönség körében a legkülönbözőbb hírek keringtek, melyek mind magát az intézet s ugy annak vezetőjét is rozsz hírbe hozák. Bizonys Chambers J. James nevű ur, ki a „Tribune” tudósítója, ki három héttel azelőtt érkezett New Orleansból Newyorkba, egy vendégkörben szobát fogadott, mint egy örült ugy viselése magát s az említett tébolydába vitetett. Itt 14 napig tanulmányozta az állapotokat, erre kibocsátván, közzé tevő jelentéseit, melyben a kerin-gő rozsz hírek igazolja.

Az észak-amerikai egyesült államok népessége foglalkozás szerint. Az amerikai kormány által nemrég közzétett „tables of occupation” című statistikai kimutatásokról vesszük a következő adatokat. Ezekből kivittük, hogy 1870 június 1-ig az egyesült államokban 12.505,923 ember, tehát majdnem egyharmada az összes népességnek — szerzi kenyéret a kézi munka által. A foglalkozás nemét illetőleg: szántás-vetéssel (gazdasággal) foglalkozik 5.958,101 egyén, iparos és bányász van 2.707,421, a kereskedelmi és közlekedési vállalatok 1.191,238 egyént táplálnak, a különböző kézműipar és házi szolgálat 2 millió 648,793 egyénnek adja meg mindennapi kenyéret. A hajózással foglalkozik 56,663 egyén, a vasuti forgalmi és építési vállalatok: 163,303 embert tartanak, kiténik végre a kimutatásból, hogy az észak-amerikai államokban tanító van 136,570, orvos van: 62,382, lelkesz 43,871, jogi pályán levő (bíró, ügyvéd stb.) 40,736, és hirlapíró: 5286.

Mily ropant összegekbe kerülnek a felfedezési utazások, e felől Pettermann geographiai közleményei a következő észrevételeket tartalmazza. **Decken Kelet** Afrikában 600,000 tallért utazott el; **Livingstone** már 83 év óta van Afrikában. Ez utóbbi egy év lefolytán 70,000 tallért kapott az angol kormánytól; hogy Afrikában tartózkodása ideje alatt mennyit költött, azt kiszámítani nem lehet. **Burke** expedíciója Ausztralia forró és terméketlen vidékén 1860—61-ben többre került 200,000 tallérnél. Megemlíttést érdemel még a török-persa határszélnek felmérése 1849—52, melyet főleg Oroszország és Franciaország vitettek végbe s mely 1 és fél millió tallérba került. Hasonlitsuk ezzel egybe a német északi sarki expedíciókat. A két expedíció Koldewey alatt 1868 és 1870-ben együtt 101 ezer tallérba s a Rosenthal nemeslelkű révész által 1869 és 1871 kiállított három ut közül az első Doril és Besselt vezetése alatt 20,000 tallérba, Heuglén alatt 11,000 tallérba került; Payer és Weiprecht által 1871 végbevitett expedíció 600 tallérba — tehát mind a két német északi sarki expedíció együtt véve 140,000 tallérba, s aránylag igen fontos felfedezések tetettek ez utak alatt mind a tudományt mind az ipart érdeklőleg; mert

a jeges tengereni halászatok 1866 óta tetemesen emelkedtek több mint 60 hajóból álló hajó rajok indultak el az utóbbi években Norvégia északi részéből a nowaja-sembiai tengerbe.

Mi a különbség a zsidó és izraelita közt? Erre a „Páris Journal” a következőleg felel: — Zsidónak nevezik azt kinek még nincs egy milliója; izraelitának szólítják pedig azt kinek többje van egy milliónál.

Különös és nehezen megmagyarázható véletlen következte az angol főtegernagyi hivatal a „Wosdlark” nevű hadihajó parancsnokául egy holt embert nevezett ki. Emleltet hajó a nyugatindiai vizeken portyázott. Gambier parancsnok koporsójában fektűt s temetésre várt, midőn a hivatalos őt kinevező irat megérkezett, mely őt a tulvilágból az e világoni tevékenységre szólította volna fel.

Vadász adomák s megígerte azt nejeinek, hogy a vadászatról nyulat fog hazavinni. Minthogy pedig a sors nem kedvezett neki annyira, hogy löfegyvere csöve elé egy nyul akadott volna, vásárolt magának egyet s azt zsineggel egy fára akasztá. Ekkor nyugodtan cözlba vevé a nyulat, a puskát eldurantá és — a nyul árkon bokron keresztül ellillantott, mert a szerencsétlen cözlővész a nyul helyett a zsinetet találta. No de nyulat mégis kellett hazavinni, mert a vendégek, kik a nyulpecsenyére hivatalosak voltak, otthon várták, mit vett mit tenni, vásárolt tehát egy nyulat a vadhusárúsnál s ezt mint vadászatának dusteljes eredményét a konyhába szolgáltatá. Feltalálják a nyulat s a vendégek orrát kellemetlen büz űti meg. „Kedvesem — így szól a házi nő — már csak ugyan ideje volt megllni a nyulat.”

A „Canada” nevű hajó, mely csütörtökön aug. 27-én indult el Jersey Cityből Kallao-ba, egy szétszedhető vasszerkezetű imaházzal van megterhelve; ez imaház rendeltetési helyén könnyen egybeállítható. Az egész 300 tonnát nyom s 26 korinth oszlopból, egy göth izlésű ékítményekkel ellátott tornyoból, egy 3 tonna nehézségű ol-tárból stb. áll.

A helybeli jótékony nőegylet hangversenye.

Siegenfeld Zsófia k. a. közreműködésével, szombaton este igen kedves időtöltést szerzett a nemzeti színházban megjelent közönségnek. A középpályok, egy pár kivételével telve voltak válogatott közönséggel; az alsó pályok is mind el voltak foglalva a zenekedvelő középosztály által; a felső pályok közül egy-kettő meglett, de nem teltek meg a zártszékek s az álló helyek majdnem üresek voltak. Mint hű reporternek regisztrálnom kell e körülményeket. Nem különben meg kell említenem, hogy a Czapkaféle bécsi zongora nem felelt meg a czélnak s a szegény zongora művésznőnek ugyancsak el kellett kinoznia magát ha a dallam jelzések tisztá csengő hangot akart nyerni. Elég baj már az is, ha egy tágas nagy színházi teremben kell egy zongoraművésznőnek valamely klasszikus s finom hallású fülek számára írt darabot előadni, hát ha még a zongora is tompa hangu s a mellett nincs is jól hangolva. A szerény és kellemes külsejű művésznő, ki — mint halljuk — ma játszott először színházban, fényesen megküzdött ez akadályokkal; a közönség egy része — úgy látszik — már eleve jó indulattal volt a művésznő iránt, miután már megjelensékor tapsokkal és virágbokor csokorokkal fogadá. A Wagner zene tolmácsolásával gyönyörködtetett a k. a. legjobban, az indult **Tanhäuser**-ből Liszt átirata után, oly könnyedén, érzéssel s tiszta egybehangzó fogásokban és főleg egyszerűen és mesterkéletlenül játszá, hogy valóban elragadtattunk s nem tudtuk szeméinket levenni a rohamos sebességgel mozgó ujjokról. A G. moll koncert **Mendelssohn** Bartholdy-tól, melyet a k. a. első hangverseny darabjaul választott és játszott mindjárt a Pongrátz zenekara által előadott nyitány (a „Két Foscariból” Donizettitől) után **Chopyn** lengyel dala, melyet a lengyel születésű művésznő hihetőleg hazafiságból választott — a „Vadász dal megint **Chopintól** mind igen jól sikerültek, — a lengyel dal megnyerő változataival, a vadász dal — a vadászat megnyitását a kürtök rivalgását utánozva — kellemesen gyönyörködteték a közönséget. Hogy taps nem hiányzott, felesleges mondanunk. A városunk szülőtte két dalos családgy szintén megfelelő feladatának; **Pataki Otil** k. a. (énekle Elvira első nagy ariáját Ernániból) jó színpadi alak s azon fesztelenül mozog; hangtökeje — alt és mezo-sopran — igen jó, csak még tovább kell képezni s a k. a.-ban jó énekesnőt fog nyerni hazai egyik színpadunk. **Benei Amália** k. a. (énekle az első nagy Ariát Luciból, „ezt a forrást”) a magos sopranra írt coloratur darabbal lepett meg kívált az I. részben a nehézségekkel jól megküzdött; dicsérettel szólhattunk a k. a. énekéről, ki helybeli ének- és zongora tanító Stöger Béla tanítványa, kire nevezett zenetanár büszke lehet. Mindkét kisasszony énekét a közőség tapsokkal jutalmazta. A kolozsvári dalkörműködéséről ez este csak elismeréssel emlékezhethünk meg; Hahn ur fáradságtalan tevékenységének édes gyümölcseit szedé ma; az általa kép-

zett ifju dalkör, mint N. Váradon egy itthon is, ma már második nyilvános felléptekor s mi több, ma egyedül a „Hilária” nélkül, ki tett magáért; Than Károly „országos bordala”, a nemzeti zászló” Huber Károlytól, mind igen jól sikerültek, ez utóbbi oly szabatosággal lett, zenekar kíséret mellett énekelve, hogy bármely színházi férfiak büszkélkedhetnek avval. Főleg a tenorok Beczka és Scholaster tündek ki. A közönség zajos tapsokkal és éljennel fogadá és bocsátá el a dalárokat. Pongrátz szemenszedett zenekara két csárdással mulattató a közönséget; az öreg Pongrátz egész lelkesedéssel virtuoszkodott klarinetjén. — Városunk zenekarát közönsége elmondhatja, hogy kijutott neki a jóból, majdnem egyszerre egy héten két hangverseny, ez kised vidéki városunknak sok; ezért a közepes számú közönség, ezért s talán az esőért is, mely félórával az előadás kezdete előtt megeredt.

— a — ő.

Programmja

a torda-aranyosi gazdasági egylet f. évi oct. hó 12-ik 13-ik és 14-ik napjain tartandó tárlatának.

A tárlat közvetlen czélja; ezen egyleti terület mezőgazdasági terményeinek kiállítása által helyes tájékozást szerezni mezőgazdasági iparunk jelen állásáról; továbbá, a jeles tárgyak megjutalmazása s nyilvános elismerések által tevékenységre s haladásra buzdítólag hatni. Közvetett czélja: közszemlére kiállítás a bécsi világtárlatra fektűdhetés végett az egylet területéről beszerzendő természeti, ipar és gazdasági tárgyaknak, népviseleteknek eszközöknek stb. Az első rangu jutalmakkal kitüntetett tárlati tárgyak a világtárlatra is felküldetnek, vagy a mennyiben tarthatók nem volnának, jövő évi rendes idejekre előjegyeztetnek. Csakis az egylet területen termelt borokat, illetőleg ezen területen történt kezeléssel minősített tárgyak bocsátatnak versenyre.

A tárlatra beváradó termények hat osztályba soroztatnak.

I. Osztály. Szőlőszet.

1. Az egyleti terület szőlőparát képviselő, helyesen megnevezett szőlőfajgyűjteményre első helyen állami aranyérem, második helyen állami ezüstérem, harmadik helyen 2 arany, 2. Két szőlőműnkésnek, kik szakértő bizottság ítélete következtében a vidék legokszzerűbben mivelik szőlőlőket: tordának 2 arany, felvinczinek 2 arany.

II. Osztály. Borászat.

1. Legjelesebb borcsopornak: állami aranyérem. 2. A kiállított borok legjelesbikének: állami ezüstérem. Második helyen 2 arany, harmadik helyen 1 bronzérem, negyedik helyen 1 bronzérem: 2 — 2 palacz egy fajtól.

III. Osztály. Gabonafélék. Olajnövények.

1. A legszebb tisztabuzának: állami ezüstérem, második helyen bronzérem, 2. Legszebb tavaszüzának: 2 arany, második helyen 1 bronzérem. 3. Legjelesebb törköbzának: 2 arany, második helyen 1 tallér. 4. Repeznék 2 arany, legalább 4 kupa egy fajtól.

IV. Osztály. Gyümölcs.

1. Legjelesebb gyümölcs csoport: állami ezüstérem. második helyen 2 arany, harmadik helyen 1 arany, negyedik: bronzérem. 2. Aszalványokra: 1 arany, második helyen 1 tallér, harmadik helyen 1 bronzérem.

V. Osztály. Kert- és konyhaiipar.

1. A kerti vetemények legjelesebb csoportjára: állami ezüstérem, második helyen: arany, 3-ik, 4-k helyen 1 — 1 tallér. 2. Gazdasszonyi konyhaiipar tárgyaira: elsőhelyen 1 arany, második helyen 1 egész tallér, harmadik helyen 1 fél tallér.

VI. Osztály. Méhészet.

1. Legjelesebb szerkezetű teljes bogaru méhkasra: állami aranyérem, második helyen állami ezüstérem, harmadik helyen bronzérem. 2. Legszebb szűrt mére: 2 arany, második helyen 1 arany. Azon tárgyak, melyek a világtárlatra felküldetni érdemeseknek ítéletnek, az egylet rendelkezése alá bocsátatnak. A tárgyak okt. 6-ig Tordára Wolf Gábor gyógyszerész urhoz küldendők.

Tordán, a torda-aranyosi gazdasági egyletnek 1872. aug. 4-én tartott üléséből
kiadta: **Nagy Dénes**,
egyleti titkár.

Derstin lovardájában naponta esti 7 órakor NAGY ELŐADÁS
folyton újabb műsorozattal rendeztetik.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

September 19-70. 5% metaliques 65.65
5% nemzeti kölcsön 70.40. 1860-ki államkölcsön 103.50 Bankrészvények 874. Hitelrészvények 333 20. London 109.20. Ezüst 108.75 Cs. kir. arany 523 1/2 20 frankos arany 875 1/2. —. Földtermentesítési kötvények: Magyar 81. —. Temesi 81. —. Erdélyi 78.25. Horv. Szlaven 84.75.

Felölös szerkesztő **Sándor János.**

1320 sz. 1872. (558) 1-3
Arverési hirdetmény.

A kolozsvári m. k. jószágigazgatóság f. é. 3,411 sz. rendelete folytán a zalathnai kincstári uradalomhoz tartozó 5 liztelő malomok, még pedig:

1. A felső Valia Doszulu nevű két kerekű örlőmalom 100 ft. o. é.
2. Az alsó Valia Doszulu nevű két kerekű örlőmalom 388 ft. o. é.
3. A felső Valia Morilor nevű két kerekű örlőmalom 308 ft. o. é.
4. Az alsó Valia Morilor nevű két kerekű örlőmalom 350 ft. o. é.
5. A Vultori nevű egy kerekű örlőmalom 223 ft. o. é.

kikiáltási egy évi hasznos árval tovább 5 évre 1873 január 1-től számítva, f. é. **október hó 19-n** a zalathnai erdészeti-irodában nyilvános árverés útján hasznosbérbe adtnak.

A hasznosbér-rendszabályok és feltételek az árverés előtt felfognak olvastatni, addig pedig a zalathnai erdészeti-irodában megtekinthetők.

Hasznosbérleti kívánók felhívati, hogy a kikiáltandó összeg 10%-jával mint bánatpénzzel magokat ellássák, köllőleg bélyegzett írásbeli ajánlataikhoz pedig az abban ígért bérösszeg 10% mellékeljék.

Zárt ajánlatokban, melyek csak a szóbeli árverés kezdete előtt fogadtatnak el, határozottan kiemelve, hogy az ajánlat területe a bérbe adandó tárgyat, valamint a hasznosbérleti feltételeket tökéletesen ismeri és azoknak magát alája veti.

M. k. erdő és gazdasági hivatal.
Topánfalván, 1872 évi szeptember 16-án.

1165 számhoz. (559) 1-3
Arlejtési hirdetés.

F. é. október hó 14-én reggeli 10 órakor a szászvárosi m. k. mérnöki hivatal irodájában a Brancisko Boitzai uton levő kajáni hidépítés iránt, mely 1965 ft. 95 kban és 307 napszámmal megállapított költségvetés alapján szabályos érlejtés fog tartatni, melyre megjelenni vállalkozni akarók meghívataknak.

A terv és az építési feltételek e mérnöki irodában a rendes hivatalos órákban megtekinthetők, a hol az árverés megkezdéséig 50 krs. bélyeggel 5% bánatpénzzel ellátott szabályszerűleg szerkesztett írásbeli ajánlatok is elfogadtattnak.

Szászvároson, 1872 szeptember havában.
A m. k. mérnöki hivatalól.

(553) 3-3
Arlejtési hirdetés.

Vallás és közoktatási ministeri rendelet nyomán a kolozsvári állami tanítóképzőben a növendékek és tanítók élelmezése (reggeli, ebéd, ozsona, vacsora) nyilvános árlejtés útján vállalkozónak adatik ki, miről vállalkozni szándékozó azon megjegyzéssel értesítetnek, hogy:

1. A vállalkozónak **anyag** és **erkölcsi** kellő biztosítékot kell nyújtani.

2. Az árlejtés f. 1872. évi **szeptember 26-án** délelőtt 9-12 óráig az intézet helyiségében (kül-magyarutca Radákféle ház) tartatik, hol az napon a feltételekről és módokról is részletesen lehet értesülni.

3. Az árlejtés eredménye felett az igazgató tanács határoz jelenen a biztosítékokat illetőleg.

Az igazgató tanács határozatából.
Kovácsi Antal, jegyző.

(557) 1-3
Közgyűlési hirdetés.

Miután az erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat tagjai által június 8. és július 6-án tartott tanácskozmányból az erdélyi királyi biztossághoz tett felterjesztés nyomán, a földmívelés- ipar és kereskedelmi magyar kir. ministerium m. hó 2-kán kelt 9074 sz. alatti rendelettel e társulat s t. cz. tagjai érdekében egy- vagy szükséghez képest több közgyűlés egybehívására előhírtakat meghatalmazta, mely gyűléseken a tisztelt ministeriális leirat értelmében a társulat ügyei jogérvényesen rendeződnek. Ennél fogva, a társulat azon t. cz. tagjai, kiknek vagyonbiztosításuk az elenyészett 1865-1866-ik évben a társulatnál érvényben volt, a jövő **október hó 10-én** (csütörtökön) **délutáni 3 órakor** Kolozsvárt a r. k. **Lyceumi** (I. emelet tanácskozó) **teremben** tartandó közgyűlésen **személyesen** vagy meghatalmazott által megjelenni, ezennel tisztelettel meghívtnak.

Kolozsvárt, 1872 szeptember 10-én.
Kulisseky János, m. k. mint igazgató és választmányi tag
Ferentzi Mózes, m. k. mint választmányi tag.

ELADÓ
üveges utazó kocs.

téli, nyári, egészen új, meg lehnt tekinteni és értekezhetni belső szén-**utazóban 154 szám a Klausch-féle háznál.**

(556) 1-3

65-* (21)
A kolozsvári

hitelbank és zálogkölcöntársulat
elfogad

kézpénz betételeket 100 frttól kezdve pénztárjegyekért, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az angol-magyar banknál. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank kölcsönöket ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitol váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve telekkönyvezett birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetve 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az „első magyar általános biztosító társaság” főügynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű tűz-, jég- és életbiztosítást.

Az igazgatóság.

Orvosság nélkül.

(531) 17-48
MELL- és TÜDŐ-

betegnek természetes utón, még reményvesztett az orvosok által gyógyíthatatlannak nyilvánított esetekben is gyökeresen kigyógyulnak

orvosság nélkül.

A betegség részletes leírására bővebben felel levélben

J. H. Fickert, Dir. Berlin,
Wall-Strasse No. 23.

A levélhez 5 ft. o. é. melléklendő.

Orvosság nélkül.

Ujból friss küldemény érkezett
KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

gróf Gyulay-ház, 162. sz.
Kolozsvárt,

és
egyedül csak nálla kapható az annyira kedvelt
NAPRAPORGÓ-VIRÁG SZAPPANYA.

(Sonnenblumen-Oel Seife.)

1 skatula 3 darabbal 1 frt 50 kr.
1 darab ára csak — frt 50 kr.

s elég, hogy minden szeplőt eltávolítson.

Ezen szappannyal

már egy egyszeri mozdás azon hatást teszi, hogy a durva fölcseresepedett arc- vagy kézbőrt is, azonnal egy **simá, finom, gyöngéd** bőrrrel váltja fel.

Az illatja tul tesz minden indiai kellemes illaton.

Ezenkívül ajánlja

a **Treu-Nuglisch gyártmányu mozdó-szappanyait,**

HAJKENŐCSEIT

és minden illatszereit a legolcsóbb árban.

Ugyancsak
Keresztesy Pál papir-kereskedésében

folytonosan kaphatók
magyar dallamokkal zenélő Cassetek

6 forinttól egész 15 frttig darabja.

(555) 2-*

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvárt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólikt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonan felszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda, — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron** számíttatnak, és a **legsükségesebb mintázatokból kész raktárt tart**, a meglévőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.